

Ve Struhách 1076/27, 160 00 Praha 6

tel.: 234 006 100

fax: 220 922 251

e-mail: tc@tc.cz

www.tc.cz

Zapojení České republiky do Evropského výzkumného prostoru – imperativ současného vývoje a dosud nevyužitá příležitost

Podkladový dokument ke kulatému stolu Národního konventu o EU
na téma Věda a výzkum

20. listopadu 2015

Autoři

RNDr. Vladimír Albrecht, CSc. (albrecht@tc.cz)

Ing. Michal Pazour, Ph.D. (pazour@tc.cz)

Úvod

Evropský výzkumný prostor (*European Research Area, ERA*) je "jednotný, světu otevřený výzkumný prostor založený na vnitřním trhu, ve kterém se vědci, vědecké poznatky a technologie volně pohybují a jehož prostřednictvím Unie a její členské státy posílí své vědecké a technologické základy a svoji konkurenceschopnost".¹

Pojetí Evropského výzkumného prostoru vychází z myšlenky jednotného vnitřního trhu, který je od roku 1993 naplňován na území členských států EU prostřednictvím volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu. Obecným cílem ERA je vytvořit integrovaný výzkumný systém na evropské úrovni, ve kterém se budou volně šířit znalosti a vědecké poznatky, čímž bude posílen potenciál pro zvýšení inovační aktivity podniků napříč Evropou. V této souvislosti se hovoří o rozšíření jednotného vnitřního trhu o pátou svobodu, tj. o volný pohyb znalostí. Koncept ERA je založen na dvou základních předpokladech, které se prolínají celým obdobím formování ERA. Prvním předpokladem je skutečnost, že výzkum, vývoj a související zavádění inovací jsou klíčovými faktory pro posilování konkurenceschopnosti, ekonomického rozvoje, růstu zaměstnanosti a kvality života v Evropě 21. století. Přijetí tohoto předpokladu má vliv na tvorbu a implementaci evropské hospodářské politiky v celé řadě oblastí, neboť důraz na výzkum, vývoj a inovace se stává stěžejní (a základní) komponentou těchto politik. Přestože v současné době se nám tento předpoklad zdá být samozřejmostí, v 80. a první polovině 90. let byla politika výzkumu a vývoje spíše samostatnou oblastí bez významnějších vazeb na další prvky hospodářské politiky². Druhým koncepčním předpokladem je schopnost a ochota členských zemí EU a Evropské komise vzájemně koordinovat výzkumné aktivity tak, aby nedocházelo k duplicitnímu financování VaV a zároveň aby byla posílena konkurence mezi jednotlivými výzkumnými subjekty uvnitř ERA při soutěži o finanční prostředky určené na podporu VaV. Právě vytvoření konkurenčního prostředí ve VaV financovaném z veřejných prostředků patří mezi nejdůležitější prvky fungování ERA, které by měly napomoci ke zvýšení kvality evropského výzkumu a k efektivnímu šíření znalostí uvnitř ERA.

Významným prvkem evropské výzkumné politiky, který přispívá k utváření ERA, je podpora spolupráce členských států ve výzkumu a inovacích. K tomuto účelu je na úrovni EU vytvořena i řada nástrojů, z nichž nejvýznamnějšími jsou rámcové programy EU pro výzkum a technologický vývoj. Česká republika se podílí na řešení projektů rámcových programů sice již od r. 1999, tj. od počátku 5. RP, avšak z hlediska intenzity zapojení se stále řadí mezi členské státy EU s nízkou účastí. Nízká účast v rámcovém programu ukazuje na nedostatečnou internacionalizaci českého výzkumného prostředí, přičemž existuje řada příčin tohoto stavu.

Jelikož tvorba a realizace výzkumné a inovační politiky je v EU dominantně v kompetenci jednotlivých členských zemí je důležitým předpokladem pro splnění cílů a společenských výzev, před které je EU postavena, aby národní priority v relevantních oblastech výzkumu v dostatečné míře reflektovaly priority stanovené na úrovni EU. Situace v ČR ukazuje, že dominantní většina výzkumných témat, která budou do roku 2020 podporována z evropské úrovně, patří současně mezi národní priority VaV. To však otevírá otázku, zda cíle, které chce ČR dosáhnout, jsou přiměřeně specifické, a zda

¹ EC (2012): A Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth. COM(2012) 392.

² Viz např. Schibany, A.; Streicher, G. (2008): Aiming high – revisited: An updated assessment of the 3 %-target. InTeReg Working Paper No. 50-2008.

korespondují se směry, ve kterých ČR buď dosahuje skutečně excelentních výsledků, nebo v nichž usiluje o to, aby v globální konkurenci ve VaV dosáhla významného postavení. Z hlediska efektivního vynaložení finančních prostředků je účelné, aby podpora z národních programů VaVal doplňovala v těchto společných prioritních oblastech evropské zdroje, nikoliv je nahrazovala.

Dalším důležitým prvkem efektivního fungování ERA je rozvoj a sdílení výzkumných infrastruktur. Snaha o rovnoměrnější distribuci výzkumných infrastruktur v Evropě má přispět k cirkulaci výzkumníků a posílit evropskou kohezi. Společně budované infrastruktury integrují evropské regiony a poskytují i méně rozvinutým regionům možnost aktivně participovat v ERA. Z hlediska podmínek pro rozvoj výzkumných infrastruktur a jejich zapojení do evropské sítě výzkumných infrastruktur má ČR poměrně dobrou pozici. Stěžejním úkolem je nyní zajištění efektivního fungování vybudovaných center a rozvoj výzkumných infrastruktur tak, aby se staly nedílnou součástí ERA.

Z hlediska aktivního zapojení ČR do ERA vyvstávají v souvislosti s výše uvedenými oblastmi následující otázky, kterým bude věnována pozornost na kulatém stole Národního konventu o EU:

- (1) Co je příčinou dosavadního nízkého zapojení České republiky do evropské výzkumné spolupráce a jak přispět k jejímu zvýšení?
- (2) Jsou tematické výzkumné priority České republiky v souladu s prioritami Evropské Unie?
- (3) Jak zajistit integraci infrastruktur pro výzkum do Evropského výzkumného prostoru?

1. Česká republika v Evropském výzkumném prostoru

Česká republika se účastní procesu formování ERA v souvislosti se závazkem k naplňování cílů Lisabonské strategie od roku 2003 (tedy ještě před vstupem do EU), kdy vláda schválila strukturu Lisabonského procesu ve vazbě na ČR, včetně rozdělení gescí pro monitorování a vyhodnocování naplňování cílů Lisabonské strategie v ČR³. Strategické dokumenty ČR, které určují základní směry národní politiky výzkumu, vývoje a inovací, vypracované od té doby, vždy reflektují cíle a hlavní aktivity pro vytvoření ERA. Rovněž bylo zpracováno několik dokumentů, které přímo reagují na konkrétní cíle evropské výzkumné a inovační politiky a transformují je do úkolů pro odpovědné subjekty řízení VaVal v ČR⁴.

Tvorba a realizace výzkumné a inovační politiky je v EU dominantně v kompetenci jednotlivých členských zemí a ERA je tak de facto souborem národních výzkumných a inovačních systémů. Klíčovým předpokladem pro kvalitní fungování ERA je proto existence efektivně fungujících národních inovačních systémů, které budou dostatečně otevřené a budou umožňovat mezinárodní konkurenci mezi výzkumníky při soutěži o veřejné (i soukromé) investice. Pro splnění cílů a společenských výzev, před které je EU postavena, je zároveň zapotřebí zajistit, **aby národní priority v relevantních oblastech výzkumu v dostatečné míře refletovaly priority stanovené na úrovni EU.**

³ Usnesení vlády ze dne 19. března 2003 č. 282 ke zprávě o aktuálním stavu Lisabonského procesu v České republice.

⁴ Např. Návrh přístupu České republiky k materiálu „Investovat do výzkumu: Akční plán pro Evropu“ a k dalším dokumentům Evropské unie pro oblast výzkumu a vývoje schválený usnesením vlády dne 26. května 2004 č. 513.

Důležitým prvkem evropské výzkumné politiky, který přispívá k utváření Evropského výzkumného prostoru, je podpora spolupráce členských států ve výzkumu a inovacích. K tomuto účelu je vytvořena na úrovni EU i v jednotlivých členských státech řada nástrojů, které podporují jak spolupráci mezinárodních výzkumných týmů v konkrétních výzkumných a inovačních projektech, tak i vzájemnou koordinaci jednotlivých aktivit realizovaných v EU.

Významnou roli při realizaci ERA mají **rámcové programy EU pro výzkum a technologický vývoj**. Ty běží už od r. 1984, zatímco koncept ERA vyhlásil evropský komisař pro VaV Philippe Busquine v roce 2000 během pátého rámcového programu (1998 – 2002). Šestý rámcový program (2002 – 2006) pak byl „finančním a právním nástrojem“ Evropské komise pro vytváření ERA⁵ a sedmý rámcový program (2007 – 2013) měl zásadním způsobem přispět ke konsolidaci ERA. Právě rámcové programy mají zvýšit konkurenceschopnost EU v globální znalostní společnosti. Proto tyto programy kladou velký důraz na výzkumnou excelenci, tj. řešené projekty musejí překračovat stávající hranice poznání a otevírat zcela nové technologické možnosti. Systémy VaV v nových členských státech EU (NČS – členství v EU od 1. 5. 2004 a později) se však s požadavkem excelentního výzkumu nevyrovnávají snadno, což zpomaluje implementaci ERA. Proto současný program HORIZONT 2020 obsahuje celou řadu nástrojů (typů projektů), které mají napomoci novým členským státům k intenzivnějšímu zapojení do aktivit ERA a do projektů tohoto programu.

Česká republika se podílí na řešení projektů rámcových programů od r. 1999, tj. od počátku 5. RP. Vzhledem k velikosti své výzkumné kapacity a vyšší výdajů na VaV se ČR setrvale řadí mezi ty členské státy EU, které mají (vzhledem k uvedeným faktorům) nízkou účast, což potvrzuje řada zdejších⁶ i zahraničních studií⁷. Výrazné zvýšení českých investic do VaV mezi počátkem 5. RP (hrubé domácí výdaje na VaV v roce 1999 činily 1,09% HDP) a závěrem 7. RP (v roce 2013 šlo o 1,91% HDP) nevedly ke zvýšení účasti ČR v rámcových programech. To demonstruje např. ukazatel počtu účastí připadajících na 1 milion obyvatel (či na 1000 plných pracovních úvazků výzkumníků), ve kterém se ČR neustále řadí mezi státy s výrazně nižšími výdaji na VaV (vzhledem k HDP) než má ČR.

Dalším důležitým prvkem efektivního fungování Evropského výzkumného prostoru je **rozvoj a sdílení výzkumných infrastruktur**. Snaha o rovnoměrnější distribuci výzkumných infrastruktur v Evropě má přispět k cirkulaci výzkumníků a posílení evropské koheze. Společně budované infrastruktury integrují evropské regiony a poskytují i těm méně rozvinutým možnost aktivně participovat v ERA. Právě významový i geografický přesah infrastruktur společně s nákladností jejich budování zakládají potřebu důsledné koordinace zásadních rozhodnutí v této problematice, včetně provázání regionálních, národních a panevropských infrastruktur.

⁵ Viz např. The Sixth framework programme in brief , Evropská komise 2002 (http://ec.europa.eu/research/fp6/pdf/fp6-in-brief_en.pdf).

⁶ Účast v 6. RP viz např.: Albrecht, V., Vaněček, J.: Assessment of Participation of the Czech Republic in the EU Framework Programmes, Technologické centrum AV, 2008, ISBN 978-80-86794-28-0. Účast v 7. RP viz např.: Frank, D., Albrecht, V.: Šestá průběžná zpráva o účasti ČR v 7. RP. ECHO, příloha dvojčísla 5-6, str. 2 – 47, 2014.

⁷ Participation of Central and Eastern European EU Member States in the 7th Framework Programme - A Study by Fraunhofer MOEZ (2013).

2. Co je příčinou dosavadního nízkého zapojení České republiky do evropské výzkumné spolupráce a jak přispět k jejímu zvýšení?

Nemůže být pochyb o tom, že nové členské státy se celkově zapojují do rámcových programů méně než staré členské státy. Projektová úspěšnost v rámcových programech je velmi rozkolísaná, v průměru se pohybuje okolo 20 %. Pokud se na návrzích projektů podílejí týmy z nejvýznamnějších evropských institucí (jmenujme alespoň ústavy Společnosti Maxe Plancka, či z ústavy francouzského CNRS, pracoviště universit v Cambridge či Oxfordu, instituce Fraunhoferovy společnosti atd.), pak jejich projektová úspěšnost dosahuje (v některých tematických prioritách) 40 %, zatímco úspěšnost ostatních projektů nemusí překročit 10 %.

Příčiny celkem malého zapojení českých výzkumných týmů do evropského výzkumu jsou značně komplexní. Nízká účast v rámcovém programu ukazuje na nedostatečnou internacionalizaci českého výzkumného prostředí. Vedoucí výzkumných týmů jsou jen zřídka zahraniční výzkumníci, kteří se na vedení týmu kvalifikovali svou globálně významnou předchozí činností. Evropské výzkumné projekty usilují zpravidla o velmi komplexní řešení dané problematiky, kterého jen stěží může dosáhnout jednotlivé pracoviště – v projektech proto spolupracují rozsáhlá konsorcia složená z mnoha různých týmů. Pro skladbu konsorcia je charakteristická nejen národnostní diversifikace, ale ovšem i rozdílnost typů účastníků, které zahrnují týmy ze základního výzkumu, týmy univerzitní i týmy průmyslové (jak z malých a středních podniků, tak i velkých evropských podniků a korporací), tedy koncové uživatele dosažených výsledků. S tak komplexním pojetím není v ČR dostatečná zkušenost, což se mimo jiné projevuje i tím, že čeští koordinátoři přípravy takto rozsáhlých projektů mají velmi malou úspěšnost.

ČR má ale velmi slabé postavení (výrazně slabší než např. Maďarsko) i v projektech základního výzkumu, tj. v projektech Evropské výzkumné rady, které jsou založeny na doložitelné excelenci jednotlivých výzkumných pracovníků a jejich schopnosti řešit problém na předních evropských institucích. Je to patrně důsledek omezených institucionálních podmínek pro rozvoj výzkumných pracovníků a možná i nedostatečné podpory výjimečně talentovaných mladších výzkumníků.

Podíl na nízké účasti českých týmů v evropských projektech má nepochybně i metodika hodnocení výsledků výzkumných organizací a související systém rozdělování institucionální podpory těmto organizacím. Ty jsou sice motivovány snahou systému podpořit ty, jež dosahují významných výsledků ve VaV, nicméně v první fázi tato metodika nepřihlížela k výsledkům dosaženým v projektech rámcových programů. Metodika dále devalvovala jak mezinárodní, tak i mezioborovou spolupráci (instituce, která dosáhla určitého výsledku samostatně, měla šanci získat vyšší institucionální podporu, než kdyby na výsledku spolupracovala s dalšími institucemi), což nutně vedlo k rezignaci na komplexní řešení problémů a vlastně i ke stanovování snáze dosažitelných cílů. Mezi další diskutované faktory nízké účasti českých týmů v projektech evropské výzkumné spolupráce patří i relativně snazší dostupnost národních prostředků na podporu výzkumu v ČR.

3. Jsou tematické výzkumné priority České republiky v souladu s prioritami EU?

V roce 2013 byl Evropskou komisí schválen nový rámcový program EU pro výzkum a inovace – Horizont 2020 (dále jen program H2020)⁸, který definuje základní rámec pro podporu evropského výzkumu a inovací v období 2014 – 2020. V roce 2012 vláda ČR schválila Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, které jsou určující pro zaměření významné části národní podpory na výzkum, vývoj a inovace⁹.

V pilíři „Společenské výzvy“ programu Horizont 2020 je podporován VaVal orientovaný na řešení šesti identifikovaných společenských výzev:

- Zdraví, demografická změna a dobré životní podmínky
- Zajišťování potravin, udržitelné zemědělství, mořský a námořní výzkum a biohospodářství
- Bezpečná, čistá a účinná energie
- Inteligentní, ekologická a integrovaná doprava
- Oblast klimatu, účinné využívání zdrojů a suroviny
- Inovativní a bezpečné společnosti podporující začlenění

Stejně jako společenské výzvy programu H2020 i Národní priority orientovaného VaVal jsou stanoveny problémově a reagují na očekávané hrozby a potřeby rozvoje české společnosti v horizontu 15 až 20 let. S využitím výhledových studií ČR identifikovala následujících šest prioritních oblastí:

- Konkurenceschopná ekonomika založená na znalostech
- Udržitelnost energetiky a materiálových zdrojů
- Prostředí pro kvalitní život
- Sociální a kulturní výzvy
- Zdravá populace
- Bezpečná společnost

Přestože komplexita výzkumných témat, cílů výzkumu a jeho zaměření neumožňuje jednoznačné porovnání národních a evropských tematických priorit VaVal, srovnávací studie TC AV ČR ukazuje¹⁰, že většina prioritních cílů je společná. To na jednu stranu zvyšuje potenciál pro synergické uplatnění evropských a národních zdrojů veřejné podpory pro dosažení těchto společných cílů, na druhou stranu tato skutečnost klade zvýšené nároky na národní poskytovatele a jejich systémy podpory, aby dokázali tohoto potenciálu využít.

Skutečnost, že dominantní většina výzkumných témat, která budou do roku 2020 podporována z evropské úrovně, patří současně mezi národní priority VaVal, je významným signálem pro poskytovatele podpory na prioritní orientovaný VaVal. Velký překryv národních a evropských

⁸ NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 1291/2013 ze dne 11. prosince 2013.

⁹ Usnesení vlády ČR ze dne 19. července 2012 č. 552 o Národních prioritách orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

¹⁰ Viz Pazour, M., Kučera, Z. (2012): Porovnání priorit programu Horizont 2020 a Národních priorit orientovaného výzkumu, vývoje a inovací. Studie Technologického centra AV ČR.

tematických priorit však otevírá otázku, zda cíle, které chce ČR dosáhnout zejména prostřednictvím vlastních veřejných prostředků investovaných do VaV, jsou přiměřeně specifické, a zda korespondují se směry, ve kterých ČR buď dosahuje skutečně excelentních výsledků, nebo v nichž usiluje o to, aby v globální konkurenci ve VaV dosáhla významného postavení. Z hlediska efektivního vynaložení finančních prostředků je účelné, aby podpora z národních programů VaVal doplňovala v těchto společných prioritních oblastech evropské zdroje, nikoliv je nahrazovala.

4. Jak zajistit integraci infrastruktur pro výzkum do Evropského výzkumného prostoru?

Z hlediska podmínek pro rozvoj výzkumných infrastruktur a jejich zapojení do evropské sítě výzkumných infrastruktur má ČR poměrně dobrou pozici. Díky rozsáhlým investicím do výstavby a modernizace výzkumných zařízení spolufinancovaných z prostředků Strukturálních fondů EU došlo v posledních letech ke značnému kvalitativnímu zlepšení infrastrukturních podmínek pro výzkum v ČR. S využitím těchto investic vznikla a vznikají v ČR moderní výzkumná centra, která mají potenciál pro realizaci špičkového výzkumu a pro intenzivní zapojení do mezinárodní výzkumné spolupráce. Zároveň zde vznikla a rozvíjí se jedinečná výzkumná zařízení, která by měla sama tvořit součást národní a evropské sítě výzkumných infrastruktur. Určitý prostor pro intenzivnější investice do modernizace výzkumných zařízení ještě existuje zejména v Praze, kde jsou koncentrovány výzkumné organizace, které představují páteř národního výzkumného systému a současně v nemalé míře zajišťují propojení ČR s ERA.

Stěžejním úkolem je však nyní zajistit efektivní fungování vybudovaných center a rozvoj výzkumných infrastruktur tak, aby se staly nedílnou součástí ERA. To vyžaduje na jedné straně vytipování prioritních výzkumných infrastruktur evropského významu, na které budou kladeny vysoké nároky z hlediska vědecké excelence, stabilního a strategického managementu a z hlediska vytvoření kvalitativně náročných, mezinárodně nediskriminačních a transparentních podmínek pro sdílení těchto infrastruktur evropské vědecké komunitě. Na druhou stranu by těmto prioritním výzkumným infrastrukturám měly být vytvořeny finančně stabilní podmínky pro budoucí rozvoj a pro strategické plánování dlouhodobých výzkumných cílů a aktivit.

Prvním krokem, který byl v této souvislosti učiněn, bylo zhodnocení všech výzkumných infrastruktur v roce 2014. Jednalo se o první komplexní mezinárodní zhodnocení výzkumných infrastruktur od zahájení jejich koncepčního financování v roce 2010, přičemž byly současně zohledněny investice do rozvoje výzkumných kapacit z Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVpl). Výstupem hodnocení je seznam 58 výzkumných infrastruktur, které byly zařazeny do aktualizované Cestovní mapy ČR velkých infrastruktur pro VaVal, z nichž 42 bylo doporučeno k financování jako vysoce prioritních.

Související otázkou je však nalezení efektivního způsobu financování výzkumných infrastruktur, který bude jednak poskytovat určitou stabilitu pro koncepční rozvoj těchto infrastruktur, ale také motivovat management výzkumných organizací provozujících výzkumné infrastruktury k jejich účinné integraci do ERA. S ohledem na omezené zdroje státního rozpočtu na VaV a rostoucí požadavky existujících a nových výzkumných kapacit na veřejné zdroje, je rovněž nezbytné efektivně kombinovat veřejné prostředky s dalšími zdroji financování výzkumných aktivit. V této souvislosti by

kromě finančních prostředků ze státního rozpočtu měly jedním ze zdrojů financování činnosti a rozvoje výzkumných infrastruktur být také prostředky ze zahraniční spolupráce, případně ze spolupráce s podniky.

Získání finančních zdrojů ze zahraničí pro financování provozu a rozvoje výzkumných infrastruktur by však nemělo být jediným motivem výzkumných organizací ke zvýšenému úsilí o zapojení do mezinárodní výzkumné spolupráce. Je zřejmé, že kvalitní výzkum nelze v současné době realizovat bez kontaktu a spolupráce se zahraničními výzkumnými týmy. Integrací výzkumných infrastruktur do ERA a mezinárodní spolupráci se českým výzkumníkům otevírá přístup k nejmodernějším zařízením, která jsou mimo finanční a materiální možnosti i mnoha rozvinutých zemí. To s sebou nese pozitivní výsledky nejen v podobě zvýšení prestiže českého výzkumu, ale také v efektivním přenosu znalostí současné špičkové vědy do českého prostředí. Tyto znalosti pak mohou být mnohem účinněji přenášeny do praktických aplikací posilujících rozvoj inovačního podnikání v ČR.

Závěr

V předchozích částech byla nastíněna vybraná témata související se zapojením ČR do ERA. Je zřejmé, že otázka nezní, zda se má ČR intenzivněji zapojit do ERA, ale jak zlepšit podmínky pro výzkumné týmy z ČR, aby se úspěšně integrovaly do ERA a efektivně využily přínosy, které společný Evropský výzkumný prostor nabízí. Jedním z palčivých témat je malý zájem českých výzkumných týmů o účast v projektech mezinárodní spolupráce financovaných z rámcových programů. Co je však příčinou tohoto nízkého zájmu? Je to malá motivace výzkumníků či managementu výzkumných organizací participovat na mezinárodních výzkumných projektech? Je případným důvodem nízké motivace snazší dostupnost národních finančních prostředků či honba za tzv. RIV body? A dosahují výzkumné týmy z ČR dostatečné kvality pro zapojení do projektů mezinárodního výzkumu? Nebo jsou příčinou spíše pochybnosti výzkumníků o přínosech účasti v projektech rámcových programů?

Určitým pozitivním východiskem pro intenzivnější zapojení ČR do ERA je značný soulad mezi stanovenými evropskými a národními prioritami pro výzkum. Oba soubory priorit jsou stanoveny obecně ve vazbě na aktuální a možné budoucí společenské výzvy, což odráží současný trend výzkumné a inovační politiky. Je však soulad výzkumných priorit ČR s prioritami EU skutečně podnětem nebo naopak překážkou pro intenzivnější zapojení ČR do Evropského výzkumného prostoru? Nevede tato shoda prioritních oblastí pro výzkum spíše k nahrazování než k doplňování evropských zdrojů pro výzkum národní?

Konečně, ČR má díky investicím do moderních výzkumných kapacit (center a infrastruktur) realizovaných v posledních pěti letech velmi dobré předpoklady pro posílení internacionalizace výzkumu v ČR, zejména pro intenzivnější zapojení do mezinárodní výzkumné spolupráce. Efektivní využití těchto kapacit je dokonce podmíněno intenzivnějším zapojením těchto nových center a infrastruktur do mezinárodních výzkumných projektů. Bude však požadavek na efektivní využití těchto nových výzkumných kapacit dostatečným motivem pro účinnou (a poměrně rychlou) integraci do ERA? Nebo bude tímto motivem spíše obava z finanční udržitelnosti investic do vybudování těchto kapacit? A bude v případě center a infrastruktur, která neprokáží schopnost získat odpovídající prostředky ze zahraničních a soukromých zdrojů, existovat dostatečná vůle centrálních orgánů důkladně posoudit jejich význam pro ČR a potřebnost financování z národních prostředků?

To vše jsou aktuální otázky, k jejichž zodpovězení je potřeba intenzivní diskuse mezi tvůrci výzkumné a inovační politiky, zástupci výzkumné komunity a podniků, které mohou z větší participace v ERA profitovat i odborných organizací, které se specializují na podporu větší účasti českého výzkumu v mezinárodní výzkumné spolupráci. Věříme, že kulatý stůl Národního konventu o EU na téma věda a výzkum k této diskusi přispěje.

Přehled odkazů

Albrecht, V., Vaněček, J. (2008): Assessment of Participation of the Czech Republic in the EU Framework Programmes, Technologické centrum AV. ISBN 978-80-86794-28-0.

EC (2002): The Sixth framework programme in brief. (http://ec.europa.eu/research/fp6/pdf/fp6-in-brief_en.pdf)

EC (2012): A Reinforced European Research Area Partnership for Excellence and Growth. COM(2012) 392.

Frank, D., Albrecht, V. (2014): Šestá průběžná zpráva o účasti ČR v 7. RP. ECHO, příloha dvojčísla 5-6, str. 2 – 47.

Fraunhofer MOEZ (2013): Participation of Central and Eastern European EU Member States in the 7th Framework Programme.

Klusáček, K., Koníčková, N., Pazour, M. (2013): Česká republika v Evropském výzkumném prostoru v roce 2012. Informatorium, ISBN 978-80-7333-102-3.

MŠMT (2012): Provozní rozpočet center OP VaVpl. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Interní dokument.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1291/2013 ze dne 11. prosince 2013.

Schibany, A.; Streicher, G. (2008): Aiming high – revisited: An updated assessment of the 3 %-target. InTeReg Working Paper No. 50-2008.

Usnesení vlády ČR ze dne 19. července 2012 č. 552 o Národních prioritách orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Pazour, M., Kučera, Z. (2012): Porovnání priorit programu Horizont 2020 a Národních priorit orientovaného výzkumu, vývoje a inovací. Studie Technologického centra AV ČR.

Usnesení vlády ze dne 19. března 2003 č. 282 ke Zprávě o aktuálním stavu Lisabonského procesu v České republice.

Usnesení vlády ze dne 26. května 2004 č. 513 - Návrh přístupu České republiky k materiálu „Investovat do výzkumu: Akční plán pro Evropu“ a k dalším dokumentům Evropské unie pro oblast výzkumu a vývoje.